

ORVOSTÖRTÉNET

Mit tettünk az elmúlt évben nagyjaink emlékének ápolásáért?

A Nephrologiai Történeli Bizottság beszámolója a Magyar Nephrologiai Társaság XXIX. Nagygyűlésén, 2012. október 4-én (1)

RADÓ János

Felmerül a gondolat, hogy kell-e tennünk egyáltalában valamit is, amikor nagyjaink művei a szakirodalomban (könyvtárakban) élnek és példát mutatnak. Csakhogy az orvosok művei nemcsak a könyvtárakban elhelyezhető tárgyakból állnak, hanem a személyes tevékenységük őrzött emlékeiből is, például iskolateremtő képességükből, a betegekhez való viszonyulásukból, bánásmódjukból és még sok minden másból.

Az egyik út nagyjaink emlékének ápolására az életrajz, és ha rég elhunyt mesterről van szó, a történelmi kutatás. Így például Korányi Sándorról – a legnagyobb magyar belgyógyász orvosról – számos munka született az elmúlt években-évtizedekben (2–21). A megemlékezés kiemelkedő eseménye volt a Magyar Nephrologia Emléknapja április 12-én Korányi Sándor sírjánál, a Nemzeti Sírkertben. Lapunk is részletes beszámolót közölt erről (22, 23).

Szerencsésebb esetben még élő tanítványok tudnak megemlékezni mesterükről, ez az oral history egyik formája. Ennek próbáltunk eleget tenni a *Hypertonia és Nephrologia* orvostörténeli rovatában (és azt kiegészítve egyéb forrásokból) és a Magyar Nephrologiai Társaság Történeli Bizottság honlapján (24) Gömöri Pál (25), Bálint Péter (26), Petrányi Gyula (27, 28), Gerő Sándor (29), Ullman Imre (30), Hámori Artur (31, 32), Taraba István (33), Fodor Imre (34), Németh András (35) Vas István (36) és mások megidézésével. Ezen emlékkönyvtár összeállítása különösen alkalmasnak látszik nagyjaink emlékének őrzésére, egyben lehetőséget ad arra, hogy felelevenítsük, mit tettek kiemelkedő nefrológusaink a hazai és nemzetközi orvostudomány fejlődéséért.

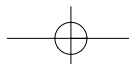
A gazdag államoknak a modern technika egy további lehetőséget nyújt nagyjai emlékének megőrzésére. Ez pedig annak megőrkítése, hogy a kiemelkedő személyiségek saját szavaikkal jellemezhessek saját magukat, vallhassanak önmagukról. A francia nefrológiai társaság létrehozta a Pionírok Archívumát, kezdetben francia és olasz, majd angol résztvevőkkel, végül is kiterjesztve a „European Master-ek” körét, létrehozta 15 európai ország 27 kiemelkedő nefrológusával az Európai Nefrológiai Archívumot. Az archívum egy részét, a Portraits of Pionirs 3. sz. albumot könyv formájában láthatták azok, akik részt vettek idén májusban, Párizsban az ERA-EDTA kongresszusán (az minden résztvevőnek járt). A francia nefrológiai társa-

1. ábra. A Palais de Congress de Paris Nagy Auditóriumának színpadán 2012. május 24-én látható személyek (balról jobbra): Valeria Manigrosso (énekesnő), Giorgina Piccoli (videóinterjú-filmkészítő), Radó János (Magyarország), Stanley Shaldon (Anglia–Franciaország), Jacques Bernheim (Izrael). A felvételt dr. Radóné Löffler Mária készítette. Folytatás a 2. ábrában

2. ábra. Az előző ábra folytatása. A látható személyek (balról jobbra): Carl Erik Mogensen (Dánia), Anita Aperia (Svédország), Stewart Cameron (Anglia), Claudio Ponticelli (Olaszország), Gabriel Richet (Franciaország), Eberhard Ritz (Németország). A felvételt dr. Radóné Löffler Mária készítette. (A lista nem teljes. A színpad teljes szélességében készített felvételen a jelenlévők nem jól kivehetők)

ság honlapján is elérhető már ez a könyv, sőt a Magyar Nephrologiai Társaság Történeti Bizottság honlapján is (24). Az ERA-EDTA kongresszus megnyitó ünnepségén vetítették egy filmet, amelyben a pionírokról készített videóinterjúkból mutattak be képeket, miközben a kiválasztottak elmondtak egy néhány mondatos szöveget az „ars poeticájukból”. A megnyitó ünnepség művészi, zenés-táncos-akrobatikus műsorába illesztették a fenti, „Úttörők Arcképcsarnokából” vett képek vetítését és a „Mesterek” nyilatkozatait. A befejezés megindító mozzanata volt, amikor az 5000 személyes, zsúfolásig megtelt „Nagy Auditórium” színpadára szólították az ünnepeket, ahol „standing ovation”-ben részesültek (1. és 2. ábra). Erről ott helyben *külön film is készült*. A nyitóünnepség záróakordjában *ez a filmje* 2013 elejétől a francia nefrológiai társaság honlapján is elérhető lesz. Pierre Ronco professzor (az ERA-EDTA kongresszus elnöke) az újévi jókívánságokkal együtt megküldte nekem ezt a videót, tehát akiket érde-

kel, már most is megtekinthetik (37). Egyébként, közvetlenül az ERA-EDTA kongresszus után a *Hypertonia és Nephrologia* közölte Rosivall és Reusz professzorok személyes beszámolóját is (38). Itt érdemes megemlítenünk, hogy Rosivall László professzor személyében a francia kongresszus tudományos bizottságának magyar tagja is volt.

A Magyar Nephrologiai Társaság Történeti Bizottságának Beszámolója a XXIX. Nagygyűlésen, 2012. október 4-én közvetlenül a megnyitó ünnepség után zajlott le, és ezt Dimitrios G. Oreopoulos professzorról szóló megemlékezések követték (39). A kongresszust megelőző vezetőségi vacsorán meglepetéssel és nagy örömmel hallottam Zakar Gábortól, a nagygyűlés elnökétől, hogy videóinterjú készítését kezdte meg hazai úttörő nefrológusokkal. Ez a vállalkozás elősegíthetné a hazai kiválóságok („halhatatlanok”) értékeinek fennmaradását és alapjául szolgálhatna a „Magyar Nefrológiai Archívum” létrejöttének.

IRODALOM

1. Tudományos program 2012 október 4.: Történeti szekció, A Magyar Nephrologiai Társaság XXIX. Nagygyűlése, Hotel Azur, 2012. október 4–6. Siófok. Program és absztraktok. *Hypertonia és Nephrologia* 2012;16(Suppl.2):S1-S72.
2. *Alföldy F.* Adalékok a Korányi család történetéhez. *Hypertonia és Nephrologia* 2000;4:48.
3. *Antalóczy Z.* Egy klinika élete a Rákosi korszakban. Emlékeim a Haynal klinikáról. Budapest: Heraldika Kiadó; 1997.
4. *Haynal I.* Korányi Sándor báró 1866-1944 (Nekrológ) *Orvosi Hetilap* 1944;88:207.
5. *Haynal I.* A vérkeringési elégtelenség általános functionális pathológiája. Korányi Sándor – emlékkönyv. 1936.
6. *Hetényi G.* Korányi Sándorról. (Megemlékezés) MTA. *Orv. Tud. Oszt. Közl.* 1950. 1. sz.; cit: Kapronczay Károly.
7. *Kapronczay K.* Orvosdinasztiák I. A Korányi család.
8. *Korányi F.* Visszaemlékezés családomról, pályámról. *Orvosképzés*. 1928. 3. sz. különszám. 1-158. cit: Kapronczay Károly.
9. *Korányi A.* Emléktöredékek. *Litera Nova*. Budapest, 1995.
10. *Radó J.* A fagyásponcsökkenéstől az ozmolalitásig (Korányi Sándor Emlékelőadás 2004 alapján). *Hypertonia és Nephrologia*. 2005;9:4-13.
11. *Radó J.* A halhatatlan Korányi Sándor elfelejtett sorai a hazai szerzők idézéséről. *Orvostörténelem*. *Hypertonia és Nephrologia* 2006;10:50-2.
12. *Radó J.* A főszerkesztő kommentárja (Richet Korányiról). *Hypertonia és Nephrologia* 1999;3:314.
13. *Richet G.* Edema and uremia from 1827 to 1905: the first faltering steps of renal physiopathology. *Kidney International* 1993;43:1385-96.
14. *Richet G.* PJ Desault and the birth of nephrology (between 1785-1795). *J Nephrol* 2003;16:754-9.
15. *Richet G.* Korányi Sándor a vese kórlelettanának megalapozója. *Hypertonia és Nephrologia* 1999;3:314.
16. *Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár, Korányi-család.* Adattár, 303. sz. 56 1.; Korányi Imre családtörténeti összeállítása, 6 1.+2 1. családfa; ; cit: Kapronczay Károly.
17. *Sonkodi S.* Hyposthenuria: Sándor Korányi's concept of renal insufficiency. *Am J Nephrol* 1999;19:320-2.
18. *Sonkodi S.* Sándor Korányi's concept of renal insufficiency. *History of nephrology* 3, S Karger Medical and Scientific Publishers Basel, Freiburg, Paris, London, New York, New Delhi, Bangkok, Singapore, Tokyo, Sydney; 1999. Editors: Eknayan G, Antonello A, De Santo NG, Carló L, Massry ShG.
19. *Sonkodi S.* Vie et oeuvre de Sándor Korányi, initiateur de la physiopathologie rénale. *Néphrologie* 1996;17:303-30.
20. *Sonkodi S.* Sándor Korányi (1866-1944) *Nephrol Dial Transplant* 1996;11:1958-60.
21. *Sonkodi S.* Korányi Sándor a veselégtelenség kórlelettanának leírója (kommentár Richet G előadásához). *Hypertonia és Nephrologia* 1999;3:314.
22. Megtartották a magyar nefrológia első emléknapiját. Hitt a tudomány fejlődésében, elvetette a terápiás nihilizmust, ez lehetett a titka. 2012.04.12 *Weborvos*. http://www.weborvos.hu/hirek/megtartottak_magyar_nephrologia_elso/190501/.
23. A Magyar Nefrológia első Emléknapija. 2012. április 12. A Magyar Nephrologiai Társaság hírei. *Hypertonia és Nephrologia* 2012;16(1):46-8.
24. A honlap a <http://www.nephrologia.hu/info.aspx?sp=30> linken bárki számára elérhető.
25. *Radó J.* Tanárom, Gömöri Pál (1905–1973). *Hypertonia és Nephrologia* 2011;15(2):67-73.
26. *Bartha J.* Emlékezés Bálint Péter professzorra születésének 100. évfordulója alkalmából. *Hypertonia és Nephrologia* 2011;15(4).
27. *Szalay L.* A magyar nefrológia nagyjai: Petrányi Gyula professzor (1912–2000). I. rész. *Hypertonia és Nephrologia* 2011;15(3).
28. *Szalay L.* A magyar nefrológia nagyjai: Petrányi Gyula professzor (1912–2000). II. rész. *Hypertonia és Nephrologia* 2012;16(1):41-4.
29. *Gács J.* Gerő Sándor, a kutató klinikus (1904–1992). *Hypertonia és Nephrologia* 2012;16(2):75-7.
30. *Nagy J, Wittmann I, Druml W.* A szervtranszplantáció korai úttörője, Ullmann Imre. *Hypertonia és Nephrologia* 2003;7(3-4):200-3.
31. *Süle T.* Hámori professzor emlékezete. *Magyar Belorvosi Archivum* 2009;LXII/1:39-43.
32. *Nagy J.* Mesterem Hámori Artur. In: Nagy J. (szerk) 50 éves a pécsi II.sz. Belgyógyászati Klinika 1951-2001. Pécs, 2001.
33. *Polner K.* Prof. dr. Taraba István, a tudós, az orvos és az ember. *Hypertonia és Nephrologia* 2012;163-4:179-82.
34. *Radó J.* A diuretikus kezelés hazai története. I. rész: Fodor Imre. *Hypertonia és Nephrologia* 2012;16 (5):222-7.
35. *Kiss É, Gál Gy.* A magyar nefrológia nagyjai: Németh András (1924–1999). *Hypertonia és Nephrologia* (sajtó alatt).
36. *Polner K.* Prof. dr. Vás István, aki megváltoztatta a peritonealis dialízis kimenetelét. *Hypertonia és Nephrologia* (sajtó alatt).
37. <https://vimeo.com/53065456>
38. *Rosivall L.* Beszámoló. Reusz Gy, Dégi Arianna, Kerti Andrea: Beszámoló In: A Magyar Nephrologiai Társaság Hírei. Beszámolók a 49. ERA-EDTA Kongresszusról, 2012. május 24–27., Párizs, Franciaország. *Hypertonia és Nephrologia* 2012;16(2):83-5.
39. *Németh Zs, Deák Gy.* A Magyar Nephrologiai Társaság Hírei. Beszámoló a Magyar Nephrologiai Társaság XXIX. Nagygyűléséről. *Hypertonia és Nephrologia* 2012;16(5):232.